

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer. — Stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za druge države stane K 5-60. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat primeren popust.

Uredništvo in upravnništvo se nahaja v hiši št. 105 nasproti župne cerkve. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Shod deželnozborskih volilcev v Kranju

je sklical tukajšnji meščanski volilni odbor minuli ponedeljek. Udeležilo se ga je izredno veliko število volilcev, tako da so bili prostori, kjer se je vršil, nabito polni. Malo takih in tako dobro obiskanih shodov je bilo še doslej v Kranju.

Točno ob določeni uri otvori predsednik meščanskega volilnega odbora, gosp. Vinko Majdič zborovanje, povdarja, da so zadnji dogodki, kateri so se vršili v zasedanju deželnega zbora, napotili »Meščanski odbor v Kranju«, povabiti g. poslanca Pirca, da nam poroča o tem zasedanju. Kakor vidim — pravi — prišli ste v jako obilem številu, kar je jasen dokaz, da se za stvar zanimате, ter vas prav iskreno pozdravljam, obenem pa predlagam, da si izvolite predsednikom g. dr. Val. Štempiharja. (Soglasno sprejeto.)

G. dr. Val. Štempihar prevzame predsedstvo: Zahvaljujem se vam za izkazano mi zaupanje, ter da ste se v tako mnogobrojnem številu odzvali vabilu »Meščanskega odbora«. Kakih štirinajst dni pred veliko nočjo bila je kranjska dežela najbolj zanimiv predmet cele države. Ko se je namreč nemudoma zaključil državni zbor, ter smo brali v listih o sklicanju deželnega zbora, čudil se je ves političen svet. Na videz čudile so se tudi vse stranke, vendar ta iznenadenost od ene stranke

ni bila odkritosrčna. Ta stranka, klerikalna namreč, je igrala komedijo s svojo iznenadenostjo, kar je danes popolnoma jasno, ter je bila celo tako nesramna, da so sli njeni voditelji celo ministra interpelirali.

Vladni načrt volilne reforme, predložen deželnemu zboru kranjskemu, je povzročil burne prizore. Ta načrt volilne reforme, ki naj prevzame ureditev razmer za več stoletij, je pravi političen unikum. — kardinalna nesmisel. Ta načrt, sestavljen brez vsake motivacije, brez elastičnih podatkov ter v jasnem nasprotju z resolucijo, katero je sklenil deželni zbor, imel je namen vreči vrh okoli vratu meščanstva in če bi ta načrt postal zakon, bi meščanstvo ne imelo v deželnem zboru nobene besede.

Ta nevarnost je za sedaj preprečena, vendar pa vam je hotel dati meščanski odbor priložnost, da se tudi vi izrečete o tej volilni reformi. Vaša odlična udeležba kaže, da veste ceniti kratko zasedanje deželnega zbora. Konečno predstavim vam vladnega zastopnika g. Ekla ter imenujem zapisnikarjem g. Janka Sajovica, overovateljem zapisnika pa g. Ferd. Pollaka in Rud. Kokalja.

Govornik da besedo deželnemu poslancu g. Cirilu Pircu, ki je, burno aklamiran, govoril takole:

Čislani gospodje volilci!

Na pragu prevažnih dogodkov stojimo, dogodkov, ki bodo imeli usodepolne posledice za samostojnost slovenskega meščan-

stva na Kranjskem in za obstoj narodno-napredne stranke, ako se izvršijo tako, kakor kanijo naši nasprotniki. Na delu je vlada, Nemci, delu in naši rodni bratje, slovenski klerikalci — ako jih sploh Slovence imenovati moremo — zastavljajo vse svoje moči, da bi v zvezi z prvoimenovanima faktorjema potisnili v ozadje naša, lepo se razvijajoča mesta in naše trge. To pa edino iz vzroka, da bi v dosego svojih strankarskih koristi spravili ob ves upliv slovensko svobodomiselnost razumnost in tako ubili narodno-napredno stranko, ki ima svojo glavno oporo v našem zavednem meščanstvu.

Politično življenje v Avstriji se giblje v zadnjem času skoro izključno v znamenju volilne reforme, zlasti pa še pri nas na Kranjskem. Vlada je predložila poslanski zbornici načrt volilne reforme za državni zbor, dne 2. t. m. pa deželnemu zboru načrt volilne preosnove za kranjski deželni zbor. Ker so pri obeh načrtih sodelovali naši klerikalci kot sebični svetovalci, je povsem naravno, da je v obeh slučajih naperjena ost volilnih preosnov proti našim mestom, kot trdnjavam narodno-napredne misli na Kranjskem.

Ker je državni poslanec g. dr. Andrej Ferjantič vled boleznj zadržan, udeležiti se današnjega zborovanja, dovolite, da se dotaknem jaz vladnega načrta volilne reforme za državni zbor, to pa le v toliko, v kolikor je to potrebno za lažje umevanje vladnega načrta volilne reforme za deželni zbor.

Isti ministrski predsednik Gauč, ki se je še lansko jesen izrekel zoper splošno in enako volilno pravico, se je čez zimo kar naenkrat zanjo ogrel in je letos 28. februarja predložil poslanski zbornici načrt volilne reforme, ki po njegovem lastnem zatrdilu temelji na prin-

PODLISTEK.

Deset let sokolskega življenja.

Ob desetletnici Sokola v Kranju.

Dalje.

Istega leta je spremilo mlado društvo dne 11. januarja k zadnjemu počitku svojega »družnika« Konrada Bleiweisa. — Dasi so kranjski Sokoli vabili na svoj ustanovni ples tudi »kazinarje«, vendar niso uživali naklonjenosti tedanje vlade. O čemur nas pričra docela nagajivost njena pri urejanju sokolskega telovadišča. Sokoli so si napravili na prijaznem Kalkarcinem vrtu (drevo-red) telovadišče, kjer so postavili med drugim tudi plezavico, ki je poprej bila last topničarjev in je stala na »gmajni« dolgo

časa blizo »topov in smodnika«, in nobena živa duša ni nikakršne nevarnosti zapazila v njej. Ker so jo pa telovadci kupili in postavili na svoje telovadišče, sta strah in groza »sinila v život« c. kr. okrajni gosposki tako, da je telovadcem ukazala, naj jo ali odpravijo ali pa oskrbijo s strelovodom. Sokoli so vložili zoper to zlobno-nagajivo odredbo rekurs, ki pa je bil, kakor bodemo čuli, šele v prihodnjem letu rešen. Nadaljšnih poročil iz tega leta nimamo.

L. 1866 so pričeli kranjski Sokoli z naznanilom, da je zgoraj omenjeni rekurs ugodno rešen. »Vsi smo že mislili, da je sl. vlada djala vso to reč ad acta, a smo sedaj zadovoljni, da smo dobili vladni odlok v roke, ki opravičuje našo pritožbo.« — Dne 14. jan. pa se je vršil velik ples družnikov »južnega sokola« v Kranju. — Dne 21. oktobra so tudi Sokoli v Kranju pozdravili po slovenskem

telegramu tretjo obletnico »južnega sokola« v Ljubljani.

Kljub neugodnemu l. 1866 za razvitek naroda koraka Sokol vedno še krepko naprej. Žalibog, da na Slovenskem ne napreduje nikakor telovadstvo, edino le v Kranju prav marljivo telovadi in napravlja izlete ovih 20 sokolčev.

14. februarja 1867 so se udeležili kranjski Sokoli sokolskega shoda v Ljubljani, ki je bil posebno živahen. Bilo je navzočih več deželnih poslancev, — Notranjska, Dolenjska in Gorenjska — vse so imele svoje zastopnike. — Dne 11. maja istega leta pa je napravil kranjski Sokol izlet k svetemu Joštu, ki nas živo spominja izletov istotja v prvih letih najmlajšega društva. »Novice« poročajo: »Preteklo nedeljo ob 4. zjutraj pa je napravil naš »Sokol« svoj prvi letošnji izlet. Romal je k sv. Joštu, kamor ga je spremilo mnogo naših

cipu splošnosti in enakosti. Obenem je vlada izjavila, da naj bo zbornica pristen odsev narodnih, gospodarskih in kulturnih razmer posameznih narodnosti in dežel. Ta izjava je bila vladi preteža, da je potem tem lažje grešila zoper načelo enakosti in sicer pred vsem v prilog Nemcem, v drugi vrsti pa na korist nekaterim strankam, ki jo podpirajo in na koje se zanaša, da bodo glasovale za krivično volilno reformo. Med te slednje spadajo tudi kranjski klerikalci.

Volilni red, zasnovan strogo po načelih enakosti in splošnosti, je gotovo ideal in vzor pravične volilne pravice. Mi Slovenci bi že kot Slovani morali le z veseljem pozdravljati volilno reformo, ki bi uveljavila volilno pravico v navedenem smislu, saj potem dobimo Slovani veliko premoč v državi. Toda oglejmo si površno, kako tolmači načrt načelo enakosti. Gauč je priznal 9 milijonom Nemcev 205 mandatov, 15 milijonom Slovanov pa le 25 mandatov več, tako da bi Slovani v prihodnjem parlamentu imeli le 5 glasov večine. Štajerski Slovenci, ki tvorijo tretjino prebivalstva kronovine Štajerske, naj bi dobili mesto 9 le 6 poslancev, 100.000 koroškim Slovincem se je pa od desetih Koroški pripadajočih mandatov milostno prisodil eden cel in še ta dvomljiv mandat mesto treh. S tem bi bila usoda naših koroških bratov zapечатena! To je tista hvalisana Gaučeva splošna in enaka volilna pravica, ki je pa v resnici le prava pravcata karikatura splošne in enake volilne pravice v svoji čisti in nepokvarjeni obliki. Kljub tem vnebovpijočim krivicam se naši klerikalci vnamajo za vladno volilno reformo in so vsak čas pripravljeni glasovati za ta nestvor!

V imenu «Slovanske zveze» je baje dr. Šuštersič posredoval pri vladi glede razdelitve mandatov. Pa naj je posredoval on sam ali še drugi, gotovo je, da so se ta posredovanja vršila, gotovo je, da so pri tem čednem poslu imeli prvo besedo kranjski klerikalci in prav gotovo je, da so se ta pogajanja izvršila v njih popolno zadovoljnost na škodo štajerskih in koroških Slovencev. Ti ljudje, ki tako radi tolčejo na narodni boben, ti ljudje, ki nastopajo, kakor da je od njih zavisen obstoj slovenskega naroda, ti ljudje so ob ti priliki pokazali, da zapostavljajo koristi celokupnega naroda svojim strankarskim, nizkotnim nakanam. Lahkim srcem so izdali štajerske Slovence in prevzeli ulogo rablja na Koroškem, da so le dobili za svoje izdajstvo plačilo na Kranjskem. Dočim naj se glasom vladnega načrta volilne reforme skoro v vseh kronovinah izločijo mesta, trgi ter industri-

mestjanov in prav lepo število naših krasotic. Pri sv. maši so «Sokoli» peli in stregli. Po službi božji je bil zajuterk pod lipo; nenavadna radost je kraljevala v vsi družbi, ki se je razodevala v pesmih, polnih gorečega rodoljubja, in v telovadbi. Šele proti poldne smo se, želeči, da temu prvemu izletu kmalu sledi drugi, vrnili prav židane volje z milimi našimi spremljevalkami in spremljevalci domu. — 7. jul. pa so se naši Sokoli udeležili izleta ljubljanskih bratov v Kamnik.

Ko je bilo z dopisom iz dne 3. avgusta 1867 razpuščeno ljubljansko društvo, je tudi sokolsko društvo v Kranju proti 1. 1868 zapalo.

Iz teh pičlih poročil razvidimo, da so že prvi kranjski Sokoli vzlic malemu številu korakali neustrašeno naprej, dasi so pri kranjskih mestjanih uživali le bolj zgolj simpatije, a malo kakršnesižebodi podpore. Društvo pa je bilo navezano popolnoma na «južnega Sokola» v Ljubljani, katerega vrste je prav velikokrat pomnožilo. Zakaj da je tako hitro prominulo, povedali smo že v začetku.

Dalje prih.

jalni kraji in tvorijo zase mestne volilne okraje, so se na Kranjskem brez vsacega tehtnega razloga, le na zahtevo klerikalcev razun Ljubljane vsa druga mesta, trgi in industrijalni kraji izročili na milost in nemilost deželi, t. j. pod nož klerikalcem. Tako so prešli naši klerikalci za svojo izdajalsko barantijo v državnem zboru takoj nekaj judeževih grošev na roko, ostala in sicer večja svota izplačala se jim je pa pozneje v podobi vladnega načrta volilne reforme za kranjski deželni zbor.

Komaj se je med meščanstvom nekoliko poleglo razburjenje radi krivične državnozbornske volilne reforme, poskrbela je vlada, predloživši načrt deželnozbornske volilne reforme, novo presenečenje, ki je vznemirilo prizadete kroge na Kranjskem tako, kakor kaka katastrofa. Predno se podrobneje bavimo s tem načrtom, ozmimo se nekoliko nazaj.

Za časa zadnjih deželnozbornskih volitev 1. 1901 so napeli klerikalci vse sile, da bi dobili večino v kranjskem deželnem zboru, z večino pa seveda deželne finance, s katerimi so hoteli krpiti svojo ponesrečeno gospodarsko organizacijo. Ker se jim je ta načrt izjalovil, so izprva poizkušali — razbiti deželni zbor, da bi pri zopetnih volitvah iznova poskusili svojo srečo. Toda vlada ni hotela razpustiti deželnega zbora in zato so klerikalci zavirali delovanje deželnega zbora, zahtevajoč venomer izpremembo deželnega in deželnega volilnega reda v smislu splošne in enake volilne pravice. Ta zahteva po splošni in enaki volilni pravici se vleče kakor rdeča nit skozi stiri letno dobo klerikalne obstrukcije v kranjskem deželnem zboru. Da je bilo pa to navdušenje za splošno in enako volilno pravico le navidezno, da je bil to le humbug in prav navadno politično komedijantstvo, pokazalo se je prve dni tega meseca. Klerikalcem je bilo le na tem, da če že ne morejo razgnati deželnega zbora, izsilijo volilno reformo, četudi še tako reakcionarno, ki bi jim zagotovila toli zaželeno večino v deželnem zboru.

Lani 17. novembra se je večina deželnega zbora, t. j. obe slovenski stranki, izrekla za načelo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice tako za volitve v državni, kakor v deželni zbor. Pozvala se je vlada, da naj čimprej izdela zakonska načrta o izpremembi deželnega in deželnega volilnega reda v navedenem smislu in naj jo predloži deželnemu zboru, ki naj se v ta namen skliče v izredno zasedanje meseca januarja 1906. Slovenska liberalna stranka je glasovala za ta predlog ustavnega odseka, ker je ostala zvesta svojim načelom in se je vedno potegala za razširjenje volilne pravice, ker se kot napredna stranka ne more in ne sme ustavljati toku časa in ker se ji splošne in enake volilne pravice ni treba bati, ako se pravično razdele volilni okraj in se zakonitim potom jamči za svobodno volitev. Klerikalci so smatrali sprejem tega predloga za svoj uspeh in da to dokumentirajo na slovesen način, so si slekli razdrapano katoliško-narodno krinko in so si dne 27. novembra z velikim pompom nadeli nov pestrobojen «židan gvant». «Slovenska ljudska stranka» se od tistih dob imenujejo. Pred kratkim smo se uverili, s kako pravico si prilastujejo to doneče ime.

No, mesec januar je prešel, a o sklicanju kranjskega deželnega zbora ni bilo ne duha ne sluha in na to tudi nihče več ni mislil. Zato je kakor strela z jasnega neba udarila v politični svet vest, da je kranjski deželni zbor sklican na 2. aprila in to ob času, ko se je že sestal odsek, ki se je imel baviti z vladnim načrtom državnozbornske volilne reforme. Ministrski predsednik Gauč se je baje hotel izogniti različnim nevarnostim v državnem zboru in zato se je še pravočasno spomnil lanskega poziva kranjskega deželnega zbora glede volilne preosnove. Odgovil je državni zbor in odsek za volilno reformo, kojega član je tudi dr. Šuštersič, je moral prekiniti svoje delovanje.

Tisina je vladala danes pred tremi tedni v kranjskem deželnem zboru, ko se je dvignil deželni predsednik Schwarz in izjavil, da bo vlada z ozirom na sklepe od 17. novembra lanskega leta predložila deželnemu zboru zakonska načrta o izpremembi deželnega in deželnega volilnega reda. Z napeto pozornostjo smo sledili njegovim besedam in ko je končal z emfazo, da naj velikonočni prazniki oznanjajo deželi mir, se nam je zdelo, da plava nad kranjsko zbornico angelj miru in sprave! Komaj sta se pa zakonska načrta brez običajnega navodila o motivih razdelila med poslance, nas je že površen upogled v tiskovini docela prepričal, da se tu namerava uprizoriti politična lopovščina, kakor se še ni učinila v Avstriji, odkar živimo v ustavni dobi. Jasno nam je bilo, da naj velikonočni zvonovi pojo pogrebno pesem stranki, ki je bila vsak čas pripravljena za delo, in označevali naj bi zmago ter mir onim, ki so skozi štiri leta kradli svojim volilecem denar iz žepa! Liberalni poslanci smo bili takoj edini, da so se velikonočni zvonovi jeli oglašati prezgodaj. Zdelo se nam je, da jih bo treba korenito zavezati in da bo treba z ragljami nekoliko «strašiti boga». Ko sta se vladna načrta odkazala ustavnemu odseku v poročilo takoj v prihodnji seji, zaključil je deželni glavar to kratko, a znamenito sejo.

Oglejmo si nekoliko bližje ta famozni načrt deželnozbornske volilne reforme. Da v njem ni niti govora o kaki splošni in enaki volilni pravici, je samoobsebi umevno, ker je vlada izjavila že v državnem zboru, da so vrata deželnih zborov z ozirom na njih delokrog zaprta splošni in enaki pravici. Obdržalo se je tedaj načelo zastopstva interesov. Ker se pri sestavi načrta deželnozbornske volilne reforme bržčas vsled nasveta naših ljubeznivih klerikalcev vladi ni zdelo vredno, pogajati se tudi z napredno stranko in je načrt sad dogovora mej Nemci in klerikalci pod okriljem vlade, si lahko mislite, kako pravično se je izvedlo napominano načelo. Volilna reforma ima preporozoren namen: 1. ohraniti veleposestnikom njih posest in če le mogoče nakloniti Nemcem še kak mandat; 2. osigurati klerikalcem brezpogojno večino v deželnem zboru in 3. oigianiti meščanstvo in delavstvo za kolikor mogoče mandatov in docela obglaviti narodno-napredno stranko.

Vlada je tedaj predvsem strogo gledala na to, da se peščici kranjskih Nemcev ne zakrivi niti lasu. Kakih 45—50 nemških veleposestnikov naj bi še nadalje volilo 10 zastopnikov v kranjski deželni zbor in naši klerikalci, ti navdušeni zagovorniki splošne in enake volilne pravice, so komaj čakali trenutka, da bi se uzakonila tako nazadnjaško in krivična volilna reforma. Še meseca novembra so dr. Šuštersič in njegovi pajdaši strastno pobijali privilegij veleposestva in so se z vso njim lastno besnostjo zaganjali v zastopnike veleposestva. Vsaka, še tako surova poulična psovka jim je bila ravno prav, da so žnjo obkladali svoje tovarise na levi. A glej čudo! Volilna reforma, ki obeta klerikalcem večino v deželnem zboru, je namah razgnala črne oblake, katere je nakupičil nad glavami veleposestnikov veliki gromovnik dr. Šuštersič in nemškim baronom je sijalo solnce Šuštersičeve milosti. V znamenju vol. reforme sta se našla brata in prav ganljivo ju je bilo gledati zunaj na hodniku, ko, prav kakor poje narodna pesem «na klopci sta sedela in gledala v nebo», seveda sedaj jasno nebo, namreč stari lisjak ekselencen baron Šveglj, zastopnik okostenelega veleposestva in ljudski tribun, poosobljena splošna in enaka volilna pravica, dr. Ivan Šuštersič. In vlada je «požegnala ljubezen to zvesto» — čeprav je bil konkubinat. Slednjic veleposestnikom ne moremo zameriti, ako se niso protivili volilni preosnovi, ki jim za nedogledno vrsto let ohranjuje dosedanje, četudi krivično posestno stanje. Nezaslišano falotstvo je pa dejstvo, da so klerikalci podali Nemcem roko in jim pustili dosedanje

ugodno pozicijo, ki ni v nikakem razmerju s stevilom Nemcev v deželi. To esjalstvo je treba pibiti in tem bolj, ker je izšlo iz stranke, ki se je obnašala tako, kakor da je vzela narodnost v zakup, ki je slovenskim liberalcem leta in leta očitala takozvano zvezo z Nemci in jih dolžila grdega izdajstva. Nemci in klerikalci se sedaj drug drugega sramujejo in se opravičujejo. Prvi trdijo, da jim je bilo le na tem varovati svoje interese in da se niso mogli ozirati na slovenske liberalce, ker je — kakor piše »Neue Freie Presse« od 18. t. m. — narodna-napredna stranka prelomila v jeseni žnjimi sklenjeno zvezo. Drugi zopet v svoje opravičevanje pogrevajo slovensko-nemško zvezo in negirajo vsako zvezo z Nemci. Lažejo pa prvi, kakor drugi. Naravno je, da so se klerikalci in Nemci najpoprej morali zediniti glede posameznih točk volilne reforme in da je šele potem mogla vlada dogovorno z obema imenovanima strankama predložiti načrt volilne preosnove. Tudi za časa obstrukcije 4. aprila ste obe stranki postopali sporazumno. Kar se pa tiče takozvane slovensko-nemške zveze, naj omenjam, da je to le taktičen dogovor, sklenjen mej veleposestniki in slov. liberalci najpoprej l. 1895 in obnovljen po zadnjih deželnozborskih volitvah l. 1901. Povod istemu je bil pa ta, da slov. klerikalci niso hoteli glasovati niti za neizogibno potrebno podporo slovenskemu gledališču, katero stališče zavzema tudi še danes. Glasom dogovora glasujete obe stranki za deželno podporo slovenskemu in nemškemu gledališču, volite skupno slov. liberalce v deželni odbor in zastopnika veleposestva v deželni šolski svet, v ostalem zlasti glede narodnostnih vprašanj si pa pridržite presto roko. To in nič drugega je vsebina te pogodbe. Kdor trdi kaj drugega, je podel obrekovalec. Nemci nimajo vzroka tarnati, da smo kršili pogodbo, še manj so pa klerikalci opravičeni, nam radi tega dogovora očitati narodno izdajstvo. Obdržali si nismo samo prostih rok, ampak, kakor mirno lahko trdim, tudi čiste roke!

Toda vrnimo se k načrtu volilne reforme! Naravno, da si je tisti faktor, ki je pri vsej zadevi najbolj interesiran, t. j. klerikalna stranka, zajamčil kar največ ugodnosti zase. Število kmetskih mandatov se sicer ni zvišalo, pač se pa vzdržuje stara krivica, da pet volilnih okrajev voli — po dva poslanca. Če bi se ti okraji delili, potem bi utegnil tudi na deželi prodreti kak liberalni kandidat in zato mora ostati vse pri starem. Ker pa kmetski poslanci ne tvorijo večine v deželnem zboru — in za to se gre! — se je ustanovil v prilog klerikalcev nov volilni razred, namreč občni volilni razred, ki naj voli deset poslancev, tako da bi se število poslancev v kranjskem deželnem zboru pomnožilo za 10. Ta občni volilni razred naj bi bil nekako nadomestilo za splošno in enako volilno pravico; koncesija naj bi bil doslej brezpravnim slojem, predvsem delavstvu. Toda Slov. L. S. so koristi ljudstva deseta briga in zato je hotela delavstvo ogoljufati za njih zastopstvo. Poleg onih, ki ne plačujejo nobenega davka, bi imeli v tem volilnem razredu volilno pravico vsi tisti, ki so že volili v drugih razredih. Tako bi padlo teh 10 mandatov kot zrelo jabolko klerikalcem v naročje, kar so sami priznali v »Slovencu«. Da ne bi v Ljubljani zmagal kak delavski kandidat, priklopili so mestu kar šest vasi.

Ali farska bisaga še vedno ni polna! Klerikalnemu zmagu se skominja tudi po mestih in trgih in po teh morda še najbolj. Da se napravijo bolj užitne, so kuharji deželnozborske volilne preosnove pridejali mestnim in tržnim volilnim okrajem nekaj obrtnih krajev in selskih občin, seveda le take, ki pospešujejo prebavo. Pri sestavi mestnih volilnih okrajev, so se pokazali klerikalci prave mojstre volilne geometrije.

Brezmejna zlobnost, poželjenje po nadvladi in mrznja do mest in njihov zastopnikov

je zvarila tu zmašilo, ki ne najde primere v političnem življenju. Ne vemo, ali naj se bolj čudimo naivnosti vlade, ki se je vsleda klerikalcem na limanice in predložila načrt, ki se naravnost roga interesom meščanstva, trgovstva in obrtništva, ali naj se bolj čudimo smelosti in nesramnosti klerikalcev, ki so si drznili nasvetovati vladi tako lumparijo!

Potem omenja, kako so sestavljeni volilni okraji mest in trgov, katerim naj se priklopijo nekateri takozvani obrtni kraji. Kakor sem že omenjal — pravi — volilna reforma vzdržuje staro načelo zastopstva interesov. Kako se je to izvedlo, ste lahko posneli iz navedenega. Razen v ljubljanskem in kočevskem volilnem okraju so se prevzeli ali obrtni kraji, kjer se nahajajo velika industrijska podjetja s stotinami in stotinami delavcev, ali tudi selske občine, kojih prebivalstvo nima nikakih skupnih interesov s trgovci in obrtniki v mestih in trgih. Pač se pa v teh krajih nahaja večinoma prebivalstvo, ki drvi brez prepričanja za klerikalci skozi drn in strn. In to je bilo odločilno. Klerikalci hočejo odvzeti mestom in trgov na deželi njih značaje in oropati jih hočejo skoro vsakega zastopstva, samo zato, da bi uničili narodno-napredno stranko in zatrli na Kranjskem vsako svobodomiselno gibanje.

Taka volilna reforma je seveda nesprejemljiva za narodno-napredno stranko, nesprejemljiva za zastopnike mest in trgov, kojih naloga je, varovati koristi svojih volilcev. Silno ogorčenje je zavladalo v Ljubljani in širom naše dežele, ko se je zvedelo o tem predzremnem atentatu na posestno stanje meščanskega prebivalstva. Bomba, katero je vrgla vlada v kranjski deželni zbor, je hipoma združila vse, še lahko si nasprotujoče elemente pod narodno-napredno zastavo.

Narodno-napredni poslanci smo takoj smatrali za svojo dolžnost, preprečiti krivično volilno reformo za vsako ceno. Tudi novoizvoljeni izvrševalni odbor, ki se je slučajno sestel tisto popoldne, nam je soglasno naložil, da moramo zabraniti nakane združenih klerikalcev in Nemcev, naj velja, kar hoče. Naši zastopniki v ustavnem odseku so takoj pričeli s tehnično obstrukcijo in so tako onemogočili vsako poročilo za deželni zbor. Odsekovemu načelniku dekanu Arkotu se je le naročilo, da naj drugi dan v deželnem zboru izjavi, da se odsek še ni zjediniel glede poročila.

Komaj smo prišli 4. aprila v deželni dvorec, že se je raznesla vest, da se je pripeljal tudi škof Jeglič. Takoj smo slutili, da nas združeni klerikalci in Nemci hočejo prevariti in volilno reformo sprejeti kar en bloc, kajti le ob navzočnosti škofa so imeli v to potrebno večino. Da se izognemo morebitnemu presenečenju, smo vložili šestnajst nujnih predlogov. Glasom deželnozborskega pravilnika se mora nujnost tacega predloga takoj utemeljevati, predno pridejo na vrsto druge točke dnevnega reda. Deželni glavar otvori sejo in, ne oziraje se na pravilnik, poda takoj besedo poročevalcu ustavnega odseka. S tem je kršil jasno določbo deželnozborskega pravilnika, hoteč v dogovoru s klerikalci in Nemci izvršiti nečuvstvo nasilstvo. Ze itak napeta struna je počila. Zakonolomstvu je takoj sledil odgovor. Nastal je vihar, kakor še ni divjal po kranjski zbornici, dasi je vajena hrupnih prizorov. Mesto velikonočnih zvonov se je glasil kravji zvonec, in boben je pel pogrebno pesem volilni reformi!

Vsem nam so že v živem spominu dogodki od 4. t. m. Narodno-napredni poslanci so v silobranu posegli po skrajnem sredstvu hrupne obstrukcije in znjo poklopali deželnozborsko volilno preosnovo, ki bi bila v neizmerno škodo vam in narodno-napredni ideji. Zvečer je glavar zaključil to zgodovinsko sejo kranjskega deželnega zbora z besedami: Ljudstvo bo sodilo o teh

dogodkih. Da, na vas je, cenj. gospodje volilci, da izrazite svoje mnenje. Narodno-napredni poslanci smo si v svesti, da smo storili svojo dolžnost in zato mirno pričakujemo vaše soibe. (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Na to prečita g. Ferdinand Pollak sledečo resolucijo: »Današnji shod narodno-naprednih volilcev mesta Kranja jemlje odobruje na znanje poročilo gosp. deželnega poslanca Cirila Pirca ter izreka njemu in njegovim tovarišem somisljenikom v deželnem zboru svoje popolno zaupanje in zahvalo, to pa osobito zaradi njihovega neustrašenega in pogumnega odpora zoper nameravani atentat na volilno pravico meščanstva in delavstva«. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Konec prih.

Dopisi.

Iz Šenčurja. Naloga klerikalcev je, da vsakega, kdor jim ni slepo udan, črni, obrekuje, zaničujejo in podomače rečeno obdelajo tako, da bi ga še pes ne povohal. Nekaterikrat se jim to posreči, vedno pa tudi ne, in pripeti se, da blato, ki ga mečejo, pada nazaj na njih »poštene« glavine. — Zadnji čas je »Domoljub«, katerega je v kaplaniji v veži naloženega po cele kupe, pričel polivati s svojo gnojnico vsakega, kdor misli s svojimi možgani. — Pustili smo naše »prečastite« pri miru, župnika z ozirom na njegovo bolezen, kaplana pa radi tega, ker se nam ni vredno zdelo brigati se za možica, ki je od danes do jutri. Vsak kaplan hoče biti slaven, da čim prej dobi dobro faro. Naš je pričel vsled tega izzivati in prosi za to v vsakem »Domoljubu«, čeprav posredno. Privoščili bi mu tako, z ozirom na njegovo častljivo glavo, vendar naj nikar ne misli, da bi mi vse njegove zasluge obešali na veliki zvon. »Domoljub« oziroma njegov žegnani dopisnik je strah v Vogljah (O tem poročamo prihodnjik. Op. ured.) porabil za to, da blati njemu neljube osebe. Posebno se briga za gosp. Globočnika, katerega hoče očrniti pri njegovem tistu zato, da bi ta svoje lepo premoženje potisnil v nikdar sito farsko malho. Stvar je tale: Pretečeno leto je taš gosp. Globočnika hudo zbolel. Ker ima krasno urejeno kmetijo in lepo premoženje, vrhuteja je pa še veren mož stare korenine, ni čuda, da so ga gospodje obiskovali z veseljem. Šenčurski župnik Kukelj ga je sam meseca oktobra 1905 pri zaprtih vratih nagovarjal, naj zapusti svoje premoženje mrtvi roki in hotel doseči s tem, da bi žena Globočnikova ne dobila dedščine po očetu, toda mož, ki je tekom let trudapolnega dela, trpljenja in samozatajevanja prihranil premoženje, mu je prekrizal račun. Pozdravil se je in prišel do spoznanja. Odtod tolika jeza! — Kar pa se tiče cekinov, bi bilo dobro, ko bi jih nanosil hudič — šenčurskim gospodom, da bi se ne prepirla, kdo bo plačal najetega kapucina, da ne bo treba hoditi v prihodnje kaplanu, če se zopet skregata v Srednjo vas k Ivanu pit, da si potolaži jezo. — Kje iščejo naši gospodje denarja, pa prihodnjik povest o prodanih križih in znamenju, ki je postavljeno v župnikovi bisagi. Ljudje godrnjajo, in to godrnjanje je vedno glasnejše!

Iz selske doline. Znani klerikalni dopisnik iz selske farnosti, ki živi ob ljudski neumnosti in svoji domisljavi slavi, se je zaletel v predzadnji številki »Domoljuba« v vse osebe, ki ne plešejo na njegovo piščalko. Posebno bivši bukovski učitelj Grmek leži temu črnemu stricu v želodec, potem pa trgovca Hajnrihar, ki ima več veljave v selski dolini, kakor deset Tomažev. Na Bukovici so bili vsi ljudje zadovoljni z učiteljem Grmekom in mnogo ljubše bi bilo večini Bukovljanov, če bi bil odšel iz doline »Domoljubov« dopisnik namesto Grmeka. Ali

lažnivi dopisun ne vé, da on drži ljudi skupaj le še s peklom. Ako bi ne imel tega, bi mu kmalu vsi obrnili hrbet. Trgovcu Hajnriharju mora vedeti hvalo vsak človek v selski dolini. On je bil prvi, ki je postavil lesno trgovino na tako podlago, kakor je sedaj. Poprej vsem tistim, ki imajo široka usta, ni prišlo na misel, da bi bili odpravili laško trgovce. Hajnrihar je srečno spravil vso lesno trgovino v slovenske roke; zato čast mu! Šlibarja tudi ne morejo pustiti črni gavrani. Mož je imel to nesrečo, da je delal za druge sebi v škodo. Posebno duhovniki so odnesli mnogo tistega iz njegove hiše, kar ga je spravilo v denarne neprijetnosti. Sicer pa pomagajte rajši svojemu bližnjemu, če ste pravi katoličani! Sramota dvajsetega stoletja je, kako rubi klerikalni občinski odbor napredne odbornike. Ali vas ni sram, da delate tako škodo svojemu bližnjemu? Kaj pa račun kapelice na pokopališču? Klerikalnemu dopisunu pa svetujemo, naj se lepo uči nedeljskih pridig, da ne bode govorjenje o samem žganju. Seveda po farovžih lahko pijete vino, navadni ljudje pa tega ne morejo.

Novice iz medvodske in sorške okolice.

— Novega župana imamo! To je odmevalo sedaj ves teden po občini. Vsi občani so veseli, da so starega »katoliškega« župana prekucnili med staro šaro.

— Vočka Smove nosijo sedaj tako veliko »šobo«, da bi zadostovala za deset »golažev«.

— Krek, po domače Lužar, je zopet spravil Smovec v žakelj. Naperil je Smovec tri tožbe proti Kreku zaradi žaljenja časti. Ena tožba je bila tudi zato, ker je Krek rekel pričo vseh ljudi, da je bil Smovec 16krat kaznovan. Častitljivi voče Smovec so bili razžaljeni s tem očitanjem. In kaj se je zgodilo? Pravično sodišče je oprostilo Kreka, ker se je sodniško dokazalo, da je bil Smovec v resnici 13krat kaznovan.

— S tem pa popravljamo tudi mi v »Gorenju« veliko krivico, ki smo jo Smovecu daleli s tem, da smo mu očitali 16 kazni. Gospod župan brez penziona naj nam odpusti, saj je pravi »kriščanski« mož. Mi smo zmolili že »grivengo« za ta naš greh. Od sedaj naprej bomo Smovecu tri kazni manj šteli in pravično zapisali samo 13 sodnijskih kazni. Smovec voča nam bodo gotovo hvalježni za ta popravek, posebno se, ker jih je veljalo troje tožba najmanj 400 K. Dober tek!

— Kaplan Braje je v »Smrdoljubu« odgovarjal pretečenega tedna na Lužarjev dopis v »Gorenju«. Pošteno jih je Lužar naložil temu možicelnu »brez brade in mustac«.

— Kaplan piše v »Smrdoljubu«, da ima duhovnik dosti duhovnega dela ves dan. No, no, kaplan Braje, saj vidijo ljudje, koliko imate dela. Ko so bile volitve, ste ves dan samo agitirali in sedeli v Preski. Ali je bila to duhovna služba. Kdo in s čegavim denarjem ste pa plačali namestnika gospoda patra kapucina? O dobro vemo, da ste se potepali (kakor pravite Kreku) po agitacijskih potih, doma je pa fara morala plačevati Vašega namestnika. Zares koristno je Vaše delo. In Vaši backi še ne izpregledajo, da ste bili v Soro poslani samo za klerikalnega agitatorja in ste to dobro opravljali do danes. Kakšne prijatelje ima Braje, bodemo odsedaj pokazali v vsaki številki po eno fotografijo.

— Župnik pri Sv. Katarini je sam pripovedoval, da so ga volitve veljale 80 K. Po volitvah je pa takoj oznanil darovanje. Oznanil je pa tako: Udeležite se v obilnem številu. Vsaka oseba naj prinese 8 kr. Priznam pa tudi, da vsi ne morete prinesiti, zato naj tisti več dajo, ki so bolj premožni, da ne bo izgube. Komaj so minule volitve v medvodske občine, je bila zopet duhovna dolžnost katarinskega župnika, da je šel agitirat in volit na Dobravo. Tam ga je volitev go-

tovo zopet nekaj veljala. Kdaj bode pa oznanjeno darovanje za dobravske volitve?

— Prihodnjič pride na vrsto sledeče: Kako so jagode namakali v cerkvi, kako so napravili, da je strela udarila v cerkev na Osolniku, kje so denarji, ki so jih zapustili Štefan in Jaka Jamnik osolniški cerkvi, kako Rožnik nagovarja priče, da bi ne pričale proti njemu. Le pripravi naj se kaplanče Braje, da mu bomo že njegove volitve lepo opisali, da bode svet videl, da ni bolj zavrnjenih ljudi, kakor so klerikalni hinavci, ki hočejo oblizati vsem svetnikom pete, žive pa slabše, kakor pagani. In taki ljudje so danes vsega spoštovanja vredni po duhovskih besedah. Možje pa, ki so poštenjaki, nimajo nobene veljave pri duhovnikih Brajčeve vrste.

— Predvčerajšnji »Grdoljub« je zopet prinesel celo vrsto Brajčevih laži, na katere odgovarjamo prihodnjič.

Tedenski politični pregled.

Državni zbor se je zopet sešel. Mnogo se govori o parlamentariziranju ministrstva. Jugoslovanov seveda tu ne upoštevajo. — Odsek za volilno reformo pridno zboruje. Vprašanje je le, kako dolgo. Gauč hoče dati strankam 24 novih mandatov. Tudi Kočvarji dobe baje enega. In tega po krivici. Še je čas, da se to prepreči.

Delegaciji se skliceta v prvi polovici meseca junija.

Politični drobiž. Volilno gibanje na Ogrskem je zelo živahno. — Volitve v hrvatski sabor so razpisane na 3., 4. in 5. maja. Novo srbsko ministrstvo prevzame Pasić. — Rusija išče državnega posojila v znesku 840.750.000 rubljev. — Pri volitvah v rusko durno je dosedaj izvoljenih 70 odstotkov poslancev ustavne demokratične stranke.

Novičar.

„Slovenčevo“ poročilo o zadnjem shodu.

Turska vera uči, da sme vsak pripadnik te vere škodovati drugovercu, kolikor le more. To je zato, ker je ta vera turska. Menili pa smo, da je tista vera, ki jo imajo naši klerikalci vsaj za troho boljša od turske. Vedno bolj pa se kaže, da je nauk naših klerikalcev navadna sleparija. Le pogledimo! Dne 23. t. m. je zborovalo naše napredno meščanstvo. Udeležba volilcev je bila nad vse pričakovanje lepa in zborovanje se je izvršilo povsem redno. Klerikalci so seveda svigali med zborovanjem pred hišo gorindol in vzeli so na piko vsakega, ki je le mimo hiše šel, četudi ne na shod. Na zborovanje iti so se bali, ker jih je vprvič premalo, vdru-gič pa, ker diči te ljudi pasja bojazljivost vsled svoje neodkritosrčnosti in nepoštenosti. To je znak vseh klerikalcev, pa najsi bodo duhovniki ali profesorji. Druzega dne pa so kljub temu, da ni bilo nobenega klerikalca na shodu, odložili v svojem stranišču, v »Slovencu« poročilo o tem shodu. Poročali so, da na shodu ni bilo niti 40 volilcev, in navajajo med zborovalci celo take ljudi, ki jih v resnici niti tam ni bilo. Tisto poročilo je zlagano do pičice. Naši zborovalci naj preberito tiste vrstice (št. 93. »Slovenca«), da se prepričajo, kako klerikalci lažejo in kako goljufne so njih nakane. Le tako naprej, gospodje! Tako pisarjenje je barabstvo, pa naj je pisal tiste vrstice duhovnik ali profesor.

Iz tukajšnjih uradniških krogov se nam piše: Shoda narodnonapredne stranke v Kranju se je udeležilo na povabilo meščanskega volilnega odbora tudi uradništvo. »Slovenčev« dopisnik, ki niti na shodu ni bil, je porabil takoj priliko, da denuncira nekaj somišljenikov napredne stranke, hoteč jim na vsak način škodovati, kakor je sploh navada pri tacihi katoličanih. Iz vsega dopisa pač ne odseva družega, kot laž in sumičenje in kdo bi se ne smejal temu famoznemu poročevalcu, ki je v svoji domišljiji videl samo 40 volilcev, nekatere pa celo navaja z imeni, ki jih niti na shodu ni bilo. Pač se ne spleča, da bi se prepirali s tem neznajčajnežem, vendar mu povemo enkrat za vselej, — to naj si zapomni, — da nas s tem ne bo ugnal v kozji rog. Take patrolje, kot sta prof. Jarc in kaplan Hybašek, se pač ne bojimo in dovolj žalostno bi bilo, če bi se uradništvo klanjalo takim ljudem, ki rabijo vero samo za svoje sebične namene, ali ki love obile dote, najsi bodo že liberalne ali klerikalne, da bi potem, kot bodoči poslanci, imponirali svojim backom. Če imata ta dva gospoda toliko poguma, prišla naj bi bila na shod, saj prostost govora je bila vsakemu dana, tam naj bi odprla svoje obrekuječe kljunce in ne poslušala v veži kot radovedne služkinje. Za akademike se kaj takega ne spodobi. Mi uradniki služimo državi in ne dr. Sustersiču, pa zaslu-žimo pošteno svoje groše in živimo pošteno, da nam ni treba loviti testamentov ali pa dot. Naše politično prepričanje je svobodno in tega si ne pustimo odvzeti niti od Jarca niti od Hybaska, naj se tudi na glavo postavi in denuncirata, kolikor jima drago. Tacihi ljudem, ki nam očitajo, da žremo, ne bodemo nikdar in nikoli sledili, in najsi imajo vse katoličanstvo v zakupu. Mi smo značaji, ne pa politične seme. Mi ne prodajamo svojega prepričanja za prosto ali polovično vožnjo na železnici, kakor je storil klerikalni generalisimus dr. Sustersič, ki se je kot visokošolec podpisal na tozadevno prošnjo — Schuschterschitz. Uboga vera, ki jo rešujejo taki hinavci! Ženskam morda imponirate, kadar se gnetete po vsej cerkvi, kažoč, da pristopate k mizi Gospodovi! Molitvene ure opravljate v roženvenski cerkvi, oči povzdiguje proti nebu kot farizeji, a v srcu ste polni sovraštva do svojega bližnjega in povsod iščete najmanjše prilike, da mu škodujete in da ga uničite. V naših očeh ste samo hinavci in prav nič družega! Če ne bo sedaj miru, bodo se napele druge strune, to si zapomnite!

X—y.

Prvi nastop tukajšnjega mešanega zbora.

Po dolgem času si je vzel zopet nekdo čudovit pogum, da vzdrži in obvlada nekaj, kar zahteva nenavadnih sil, to je mešani pevski zbor. Taki slučajji so pomembni in zato pozdravljamo ta prvi nastop kar najiskrenejše. Zadnji koncert v tukajšnji narodni čitalnici je bil enak solnčnemu žarku, ki je posijal v morečo apatijo našega družabnega življenja. Veseli nas, da vidimo zopet eno oazo v tej puščobi. Resno delo v takih razmerah je vredno dvakrat toliko, kot sicer in to priznanje zasluži g. V. Rus in njegov zbor v polni meri. Izogniti se hočemo vsem frazam in šablonskim oblikam takih poročil in povemo odkrito, da je bil utis, ki ga je napravil na nas ta prvi nastop, zelo ugoden in želje vseh poslušalcev so bile, da bi bila sreča

milejša temu zboru, kot njegovim prednikom. Vrednost takih zborov pokaže njih prednašanje. Veliko je, če tudi lajik občuti lahkoto v prednašanju in dobro pogojeno izražanje motivov poskusenih pesmi. In ti utisi so se odražali od obraza poslušalcev. Ti znaki svedočijo, da je novi zbor dobro sestavljen in da je njega pevovodja povsem kos svoji težki nalogi. Da učakamo drugi nastop prav v kratkem. Pa tudi moški zbori so bili dobri. — Ta koncert se je zaključil s plesom, ki je trajal izjemoma do jutra.

Občni zbor učit. društva kranjskega okraja se vrši dne 3. maja popoldne ob dveh v Senčurju. Poleg običajnih točk je še: a) Volitev delegatov k »Zavezinemu« zborovanju o Binkoštih v Šostanju. b) Novi šolski in učni red, por. ča tovariš Ivanc. c) »Gos« po biološki metodi, predava tov. Rape. d) Razgovor o kandidatih v okrajni šolski svet.

Vojaški nabor se je vršil dne 20., 21. in 23. t. m. v Kranju. Prvi dan je bilo potrjenih od 154 stavodolžnih 53, od 153 drugi dan 43, od 113 tretji dan 33 fantov. — V Trzinu se je vršil dne 25. t. m. Stavodolžnih je bilo 109. Potrjenih od teh je 31. — Včeraj in danes se vrši nabor v Radovljici.

Vrtno veselico s koncertom priredi v nedeljo, 29. aprila ob 4. uri popoldne zabavno in tamburaško društvo »Lipa« na vrtu gosp. Val. Benedika, gostilničarja v Strazišču pri Kranju. Vspored: 1. H. Vogrič: »Na Zdar!« koračnica. 2. V. G. Brož: »V sladkem spanju.« valček. 3. * * »V veselem krogu.« venec slovenskih narodnih pesmi. 4. * * »Ljubici.« intermezzo, sekstet. 5. M. pl. Farkaš: Venec hrvaških narodnih pesmi. 7. Davorin Jenko-M. pl. Farkaš: »Naprej zastava slave.« koračnica. Proizvaja tamburaški zbor. Prosta zabava. Vstopnina: za osebo 50 vin., za družino 1 K. Prostovoljni darovi v pokritje stroškov za glasbeno orodje se hvaležno sprejemajo. V slučaju neugodnega vremena se vrši koncert v notranjih prostorih. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Budnico priredi v torek, dne 1. majnika tukajšnja meščanska godba ob lepem vremenu.

Novi vojni red stopi v veljavo z dnem 1. majnika. Ustreglo se je mnogostranskim željam, da vozi večerni vlak, ki je prišel iz Trbiža n. pr. v Kranj ob 7-18 sedaj ob 7-57. Bistveno izpremembo ima tudi vlak, ki pride v Ljubljano ponoči ob 3-07 za 16 minut prej.

Obrtna zadruga na Bledu priredi skupno z obrtno zadrugo v Radovljici lokalno razstavo vajenskih del za radovljiški okraj od 5. do 19. avgusta t. l. Razstavni odbor, kateri stoji pod pokroviteljstvom visokoblagorodnega gospoda Oton pl. Detela, c. kr. okr. glavarja v Radovljici, se je konstituiral dne 15. marca t. l. i. s. takole: kot načelnik gospod Jakob Peterkel, župan na Bledu, podpredsednik g. Ivan Rus, načelnik obrtne zadruge na Bledu, referent g. Franjo Rus, vodja obrt. nad. šole na Bledu, blagajnik g. Alojzij Novak, učitelj obrt. nad. šole na Bledu, ter g. Dragotin Repe, obč. tajnik na Bledu. Za obrtno zadruzo v Radovljici so izvoljeni za odbornike: g. Ivan Sartori, načelnik; g. Ivan Vurnik in g. Jos. Pogačnik, odbornika obrtne zadruge v Radovljici. Okolnost, da so se take razstave priredile na Češkem že l. 1901 v 36 krajih z največjo udeležbo 418 in najmanjšo 12; skupno 2520 vajencev, je zelo uvaževanja vredno. Prosijo se vsi mojstri radovljiškega okraja, da uplivajo na svoje vajence, da se razstave udeležijo, kar bo gotovo v korist in povzdigo obrtnega stanu. Tekoče dni dobe mojstri gori imenovanih zadrug pozive, da zglase vajence k udeležitvi razstave. Mojstri, kateri ne spadajo k omenjeni obrtni zadrugi, naj se pisмено oglasijo, da se jim pošljejo potrebne tiskovine. Razstavni odbor pozivlja toraj vse mojstre, naj

se njih vajenci gotovo udeležijo razstave, posebno tudi radi tega, ker se tujcem, ki so ravno v istem času na Bledu, lahko tem potom pokažejo naši domači izdelki rokodelstva.

V Železnikih je 21. t. m. umrl v 39. letu g. Avgust Novak, fužinar in veleposelnik. Bil je naslednik znanega Johana Globočnika. Trdil se je, da bi se napravila železnica Škofja Loka—Železniki. Bil je napreden, a nemškega misljenja. Njegov pogreb je bil 23. t. m.

Poročil se je g. dr. Josip Plemelj, privatni docent, rodом z Bleda, z gospico Juliko Hočevnar. Bilo srečno!

XLII. občni zbor »Slovenske Matice« se vrši v sredo dne 16. velikega travna 1906 ob šestih popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma«.

V Selcih se vrši dne 3. maja spomladanski živinski semenj, kamor se bo gotovo prignalo mnogo lepe živine, nakar se opozarjajo kupci.

Ustrelil se je v Celovcu domobranec Alojzij Benet iz Rateč na Gorenjskem. S prvim majem bi imel priti za štiri tedne domov, da bi pomagal očetu pri gradbi nove hiše. Vzrok samomora je baje ta, ker se je bal zopetne kazni, ker je zapustil vojašnico. Služil je dve leti.

* * *

Vinski semenj v plesni dvorani Postojnske jame. Da se povzdigne vinska kupčija s kranjskimi vini, zlasti z vipavskimi ter da tudi širši krogi spoznajo kranjska vina glede njihove dobrote, se priredi v nedeljo, dne 6. maja ob 3. uri popoldne vinski semenj, spojen z vinsko poskušnjo, in sicer v plesni dvorani Postojnske jame. Razstavljenih bo več sto raznih vinskih vzorcev, med temi tudi najfinjša namizna in bujelska stara in nova vipavska vina. Jama bo slavnostno razsvetljena. Med prireditvijo svira godba ter nastopijo postojnski pevski zbori. Priredba se vrši po naslednjem sporedu: 1. Ob polštirih otvoritveni pozdrav po c. kr. okrajnem glavarju gosp. Štefanu Lapajnetu. 2. Strokovni nagovor deželnega vinarskega komisarja v Ljubljani, gosp. Fr. Gombača. 3. Godba, petje in prosta zabava. Zaključek po šesti uri. Da se omogoči čimvečja udeležba, se je določila vstopnina le na 50 vin. za osebo. — Naj torej te vsestransko ugodne prilike nihče ne zamudi, zlasti gg. gostilničarji in vinotrci, in naj vsakdo še svoje znance privabi s seboj. Prihod tržaškega poštnege vlaka v Postojno ob 1. uri popoldne, odhod iz Postojne proti Trstu ob 7. uri 15 min. zvečer. Prihod dunajskega poštnege vlaka v Postojno ob 3. uri popoldne, odhod iz Postojne proti Dunaju ob 9 uri 39 min., oziroma ob 10 uri 30 min.

Potresna katastrofa v San Francisku. Po najnovejših poročilih se zapadni del mesta le reši plamenom. Požar je omejen na malo površje ob morju. Tudi vlaki so že začeli redno voziti ter so odpeljali že skoraj polovico prebivalcev iz mesta. — V porušeni delih mesta je popolna tema. Pri preiskavanju razvalin najdejo čimdalje več mrtvih. Policija je izpustila v vseh gostilnah opojne pijače v kanale, da se roparji in preveč žejni ljudje ne opijejo. 1000 mož se je oborožilo kot specialna policija za varstvo premičnin. V šotorih se je pojavilo več slučajev koz in legarja. — Predsednik Roosevelt pride še ta teden z vsemi ministri v San Francisko. — Za ponesrečene je v živili in stanovanji zadostno preskrbljeno, le obleke primanjkuje. — General Founstou poroča uradno, da je vseh mrtvih v San Francisku in okolici kakih 10.000 — Mesto Pittsburg je ponudilo tisoč rodbinam iz San Franciska popolno preskrbo za eno leto.

Domača knjižnica.

»Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani je izdalo knjižico: »Pri našem cesarju«, katero je spisal profesor Rud. E. Peerz; poslovenil pa vladniški učitelj Ivan Krulac. Knjižico priporočamo. Cena 10 h.

Gospodarstvo.

Tedenski sejem v Kranju dne 25. t. m. Prignalo se je 340 glave goveje živine, 2 tele, 405 prašičev, — koz, — ovco, — buš. 50 kg pšenice K 8—, prosa K 6—, rž. K 7—, ovska K 8-25, ajde K 6—, fižol, ribničan K —, koks K —, krompir 1-80.

Loterijska srečka dne 21. aprila t. l.

Gradec:	82	19	71	18	79
---------	----	----	----	----	----

Znanstveno je dokazano, da potrebuje človeški organizem, posebno šole razvijajoči se (torej otroški), dovolj maščobe in da učinkuje ribja mast, ne morebiti zaradi kakih posebnih skrivnostnih lastnosti tako ugodno, temveč zaradi svoje maščobe poleg lahke upodobljivosti. Dovoljna hranitev z maščobo ima največji upliv na rast. Da je taka hranitev posebno važna tudi za živčevje, so prepričevalno dokazala najnovejša preiskavanja. Zalibog je v deželah z bolj hladnim ali celo mrzlim podnebjem največ rabljena živalska mast zelo draga, deloma tudi težko prebavljiva. Sprito tega je pravi blagoslov za gospodinjstvo, da ji e sedaj na ponudbo iz najnovejših kokosovih orehov napravljena jedilna mast (Ceres), s katero more odelaj hraniti svoje, ustrežaje vsem zahtevam znanosti, okusa — tečno, dobro in ceno.

Protinske in skrinaste bolezine, hodenje v straneh, trganje v udih, krče, bolezine v hrbtu, živcih in mišicah, trganje v ledjih, izpušče itd. ozdravi po izjavi tisočih zahvalnih pisem Fellerjev lepo dišeči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elsen-Fluid“; 12 malih ali 16 velikih steklenic stane franko 5 K, 24 malih ali 12 velikih franko 8 K 80 v. in Fellerjeve odvajajoče rabarbar-kroglice z za mko „Elsen-Pillen“ 6 skatljice franko 4 K pri izdelovalcu E. V. Fellerju, lekarnarju v Stubai, Elzin trg št. 202. Hrvaško. — Priporočati je, da se naroče Fellerjeve odvajajoče rabarbar-kroglice z znamko „Elsen-Pillen“ skupno z Fluidom 6 skatljice za 5 K; iste vplivajo čudovito pri bolečinah v želodcu, neredni prebavi, slabosti, zaprtosti itd. — Pravega balzama je dobiti ne 1, ampak 2 ducata za 5 K franko. — Zagorski prani in sirup za kašelj 2 steklenici 5 kron. — Prave švedske želodčne kroglice 5 K franko. 48/h 10-2

Kdor ljubi kakao in čokolado, temu bodi priporočen:

Ivana Hoffa

Kandol-Kakao

ki ima najmanj tloride v sebi, je torej najlažje prebaven, ne povzroča nikoli zaprtosti in je ob najboljšem okusu izredno poceni

Prišten name z imenom **Ivan Hoff** in z levjo varstveno znamko

Zavoji po 1/4 kg 90 vinarjev
1/2 60
Dobiva se povsod.

Zobo- tehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku v Kranju

Zobovja, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebne plošče, iz kavluka kakor tudi zlata, dalje vrvavnalnice in obturatorji se izvršujejo po najnovejših metodah.

Plombe v zlatu, porcelanu, amalgamu in cementu kakor tudi vse zobozdravniške operacije izvršuje tu specialist.

Odperto vsako nedeljo od 8. do 6. ure

Listnica uredništva.

Mnogo gradiva smo morali radi pomanjkanja prostora odložiti za prihodnje. Cenjene dopisnike prosimo potrpljenja, ker pride vse na vrsto.

Najvišja „oblačna strgulja“ v Novem Yorku. Američan imenuje „oblačne strgulje“ ona poslopja, ki se odlikujejo po svoji velikanski, res vroglavi visokosti (do 862 čevljev). A v družbi „oblačnih strgulj“ bode kmalu le še ena prava taka „oblačna strgulja“ — kakor hitro namreč bode dozidano Singerjevo poslopje, ki ga da ravno sedaj staviti Singerjeva tovarniška družba v Novem Yorku — in taka „oblačna strgulja“ bode ravno to Singerjevo poslopje. Dosedanje „oblačne strgulje“ novyorške bode v primeri z njim tako majhne, da bodo svoje ime jedva še zaslužile. Novo poslopje Singerjeve tovarniške družbe (Singer Manufacturing Company), koje izvrstni originalni šivalni stroji se prodajajo tudi v Kranju, bode visoko 694 čevljev in nadviševalo dosedaj najvišje poslopje v Novem Yorku (Park Row) za celih 212 čevljev. Spodnji del novega Singerjevega poslopja bode visok 15 nadstropij, in na tem se bode dvigal 45 nadstropij visok stolp. Izvzemši Eiffelov stolp, bode Singerjevo poslopje najvišje na zemlji. Stroški za stavbo bodo iznašali 1 1/2 milijona dolarjev (ali 7 1/2 milijona kron). Izgotovljeno bode poslopje v 2 letih.

„Oklopno“ kolo

solidni, najbolj priljubljeni stroj z zvoncec, acetilinsko svetilko, predalčkom in orodjem. Dveletno jamčenje za obod in druge dele.

Cena 95 kron.

Mittler & Co., Dunaj XIII/5

Hittelbergstrasse 27

Bogato ilustrirani ceniki zastoj in poštne prosto 47—5

Pozor! Trgovci!

Prej 140 sedaj 150 kosov finega peciva za samo 2 kroni razpošilja proti povzetju

E. BRANDT

tovarna sladstic v Kranju.

Večja naročila še ceneje. 224-18

Oznanilo.

Slavnemu občinstvu iz mesta Kranja in okolice javljam, da bodem hodil od dne

1. maja 1906

vsak teden dvakrat iz Kranja v Ljubljano kakor „pot“, in sicer vsako sredo in soboto. Zglaševal se bodem v Ljubljani pri „Zeksarju“.

Priporočam se toraj za naročila p. n. občinstvu mesta Kranja in okolice, kakor tudi p. n. občinstvu mesta Ljubljane v svrhu obratne naročitve.

Zagotavljajoč, da bodem naročila opravil vestno in natančno, se priporočam

z velespoštovanjem

Ivan Perdan v Kranju

67—1

glavni trg št. 104

Sprejme se takoj

krojaški vajenec

v krojaškem salonu Ivana Magdića v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 10, na 68—1 sproti hotela „Union“.

Spominjajte se
Narodnega Doma
v Tržiču!

M. Vidic

izdelovalec sodavice, malinovega

soka in pokalic (krahel)

v Lescah na Gorenjskem

priporoča svoje izdelke.

29—50

Postrežba točna. Cene nizke.

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega pridelovanja okusna, zdrava v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Pozor! Pri nakupovanju izročite ime Kathreiner in zahtevajte le izvirno zavoje z varstvene znamke župnik Kneipp.

Kaj je

SEYDLIN?

Priznana najboljša, po najnovejših izkušnjah higenije sestavljena in večkrat odlikovana kozmetična

ustna voda.

Dobiva se pri gg. I. Krašovicu, A. Trevenu

ter gospe Jerici Morič.

Izdelovalec: O. Seydl, Ljubljana, Špitalske ulice 7. 8—70

Mavricij Smolej

urar na Jesenicah

priporoča svojo veliko zalogo

vsakovrstnih ur

kakor žepnih, stenskih ur in budilk, verižic, prstanov, uhanov i. t. d., dalje zlatnine in srebrnine od najfineše do navadne.

Sprejme tudi popravila, katera izvršuje natančno in točno po zelo nizkih cenah. 6—68

Pivovarna

G. Auer-jevih dedičev

v Ljubljani

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje

izborno

marčno in na bavorski način varjeno pivo

v prid družbi sv. Cirila in Metoda

Suhe jedilne gobe

(jurčke najboljše vrste)

kupuje v večji množini (vreče po 20—25 kg).

A. Šmira, Dunaj 17/I

31—10

Elterleinplatz 7.

HOTEL „ILIRIJA“

16—64

Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 22

3 minute od južnega kolodvora.

Shajališče vseh Gorenjcev.

Udobni restavracijski prostori, moderno urejena kavarna z dvema najnovejšima biljardoma ameriškega sistema, lepo, nanovo urejene sobe za prenočevanje. — Kopalne sobe v hiši. — Točijo se najboljše štajerska naravna vina, pristni dolenski cviček iz Gadove peči, kakor tudi priljubljen hrvaški pelinkovec. — Izborna kuhinja. **Postrežba točna. Cene nizke.**

Za mnogobrojen obisk prosi spoštovanjem

Fric Novak.

Otroške vozičke

priporoča po gld. 4-50

gld. 5-50, 7-50, 8-50, 9-50, 10-50, 12-50, 14-50, 16-50 in 20—, raznovrstne ročne kočarice in kovčke (Kofer) v različnih velikostih in cenah,

Andropogon

najboljše sredstvo za rast las; stekl. 3 krone.

Najboljše strune

68—4

za citre, gosli in kitare, kakor tudi razno galanterijsko in špecerijsko blago na drobno in debelo priporoča

M. Rant, Kranj, Savsko predmestje.

Pod to
znamko
je spoznati
prodajalne,

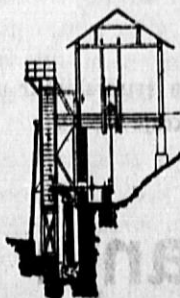
v katerih
se prodajajo
samo Singerjevi
šivalni stroji

Singer Co., akc. druž. za šivalne stroje

38—10

Kranj, glavni trg 192.

G. Tönnies

104-99

tovarna za stroje, železo in kovino-
livarna v Ljubljani priporoča
kot posebnost **žage in vse**
stroje za obdelovanje lesa.

Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane neposredno
z vrtilom. Sesalno-genera-
torski plinski motorji, naj-
cenejša gonilna sila 1 do 3 vin.
za konjsko silo in uro.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga

121—80

Ivan Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šivalne stroje in kolesa

teniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

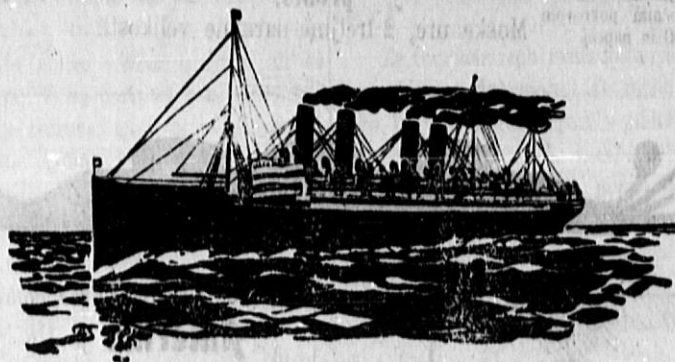

Seydlin

Najbolje za zobe.

Dobiva se v lekarni g. K. Sevnika v Kranju

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki 'Severnemškega Lloyd'a' iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzopawniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni.

Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tislerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se likajoč po-
jasniti točno in brezplačno. Postrežba postana, realna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorabo, Mexiko, California, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvan-
redno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Bra-
zilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

186—26

Pozor! Berite.

North British and Merkantile'

Zavarovalna družba proti ognju.

Ustanovljena leta 1809.

Skupna zavarovalna varščina znaša nad 524 milijonov kron v zlatu.

Zavarovalna varščina zavarovalnine proti ognju znaša 201 milijon kron v zlatu.

Ta zavarovalna družba proti ognju je najbogatejša in najstarejša v Avstriji, je najvišje koncesionirana, je odgovorna avstrijski sodni oblasti in se kosa z vsako slično domačo zavarovalnico.

Zavaruje se lahko pod najugodnejšimi pogoji

škoda, povzročena po ognju in strelu

na poslopih, premakljivem blagu in vsakovrstni zalogi, zavarujejo se lahko travniški in poljski prideški, dalje celo živina, ki je morda na paši od strele zadeta. Zavarovalščina je taka, da z ozirom na nizko ceno ne zaostaja za nobeno še tako solidno zavarovalnico.

Nastala škoda se hitro pregleda in takoj izplača.

Razna pojasnila daje in zavarovalne pogodbe sklepa v vsakem večjem okraju obstoječa agentura, pred vsem pa

generalna agentura v Gradcu, Radetzkyjeva ulica št. 6.

218-19

Najcenejša in največja domača
ekspozitna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na
vse kraje sveta!

Urar in trgovec

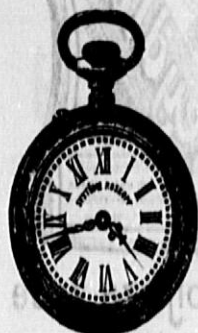
H. Suttner v Kranju

priporoča svojo izborno zalogo najfinjših natančnih švicarskih ur, kakor najbolj slovečih znamk Safhausen, Omega, Roskopf, Urania i. t. d.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakraske, verižice, uhani, prstani, obeski i. t. d. najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. — Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno, je to, da ga razpošiljam po celem svetu in imam odjemalce tudi urarje in zlatarje glavnih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastoni in poštine prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

Št. 502. Nikelnasta ankerremontuar-Roskopf, trpežno kolese, gld. 2'45, enaka iz pravega srebra gld. 3'95, ista z dvojnatim trdim srebrnim močnim pokrovom gl. 6'50 in naprej.

Št. 505. Prava srebrna cilindarremontuar, trpežno kolese in močni pokrovi, gld. 4'85, ista z dobrim ankerkolesjem gld. 5'95 in naprej.

114-42

Tapetnik in preprogar Drag. Puc

Ljubljana, Dunajska cesta 18

Izvršuje vsa tapetniška dela ter ima v zalogi tudi vse predmete te stroke lastnega izdelka. Vodja podružnične založbe pohištva prve kranjske mizarске zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano.

Odlikovan z zlato svetinjo in častnim križcem v Parizu dne 28. februarja 1904. 136-82

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjirstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike itd.

Specijaliteta: 103-94

valjični zastori (Rollbalken).

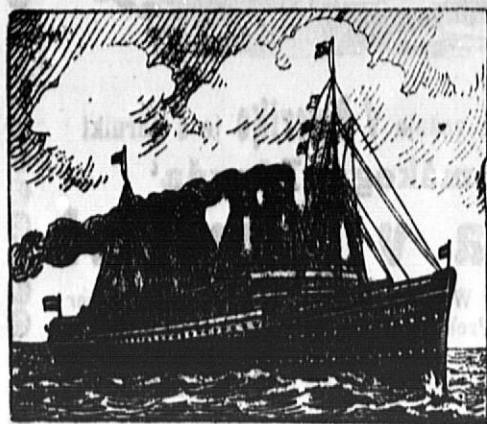
Večkrat premirano!

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča 93-42

Avgust Dreise

prva in največja tovarna
peči in glinastih izdelkov
v Ljubljani.

Izvrstna prilika potovanja v
Ameriko je danes čez

Hamburg

z najnovejšima parobrodoma, s katerima je sigurnost vožnje najpopolnejša ter zibanje parobroda skoraj popolnoma preprečeno. Še več povedo številke obsežnosti novih parnikov, katera se imenujeta:

prvi: Amerika 690 čevljev dolg, 74 širok, 53 glob., nosi 22.250 ton,

drugi: Kaiserin Augusta Viktoria nosi 25.000 ton, ter vsaki še enkrat večji

kakor danes veliki parniki, ki obsegajo samo po 8.—12.000 ton. — Vožnja preko oceana traja samo 7 dni. Potniki odhajajo v ponedeljek, torek in četrtek vsakega tedna iz Ljubljane. — Na željo pošilja natančni pouk brezplačno zaslopnik Hamburg-Amerika Linie

Fr. Seunig, Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 28.

Josip Pogačnik

krojaški mojster

Radovljica št. 41

Jesenice št. 20

priporoča renjenemu občinstvu svojo delavnico v izdelovanje vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in kolesarskih oblek in ogrinjal ter havelokov. Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in poceni. Tudi se sprejemajo popravila. Za dobro in natančno mero se jamči. Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih oblek. Istotam se dobe tudi vsakovrstni delniki in solnčniki najboljšega izdelka ter se sprejemajo tudi popravila. 80-45